

2-. CONCEPTE DE RESILIÈNCIA I COM PROMOURE-LA

*"Una infelicidad no es nunca maravillosa.
Es un fango helado, un lodo negro,
una escarcha de dolor que nos obliga a hacer una elección:
Someternos o superarlo.
La resiliencia define el resorte de aquellos
que, luego de recibir el golpe,
pudieron superarlo."
Boris Cyrulnik (1999)*

El concepte resiliència té el seu origen en al verb llatí *RESILIO*, que significa tornar enrere, tornar d'un salt, rebotar. Al llarg del temps es va relacionar el terme amb el sector de la metal·lúrgia, descrivint la capacitat que tenen certs materials per tornar al seu estat original després de rebre una forta pressió. En ciències socials s'utilitza per caracteritzar aquelles persones que, malgrat néixer i/o viure situacions d'alt risc, es desenvolupen psicològicament sanes i amb èxit.

És la CAPACITAT d'una persona per desenvolupar-se de manera òptima, malgrat la presència d'esdeveniments desestabilitzadors i condicions de vida difícils. Malgrat reconèixer que existeixen problemes, la persona busca abordar-los d'una forma constructiva a partir dels seus recursos personals i de la interrelació amb l'entorn.

L'emergència de la resiliència està determinada per les dinàmiques de bon tracte.

El concepte de resiliència és aplicable tant als pares com als fills.

La resiliència es nodreix també de les relacions: una part depèn d'aspectes constitutius del individu que afavoreix el seu desenvolupament però també aquesta part es veu influenciada per la resposta que rep del seu entorn.

Aquest concepte ens serveix de guia per establir criteris d'actuació amb els nens i amb els seus pares en el sentit de recolzar els seus recursos naturals.

Les capacitats resilients es desenvolupen quan els nens i nenes coneixen contextos relacionals que li ofereixen en quantitat suficient les següents experiències:

- Experiències de bon tracte, caracteritzades per un vincle sa i segur , amés d'abastir les necessitats nutritives, afectives i culturals en quantitat suficient per sentir-se una persona digna de ser estimada.
- Ser partícip en processos de conversa que els ha permès prendre consciència i conèixer la seva realitat familiar i social per molt dura que aquesta sigui . Això amb

el recolzament social i afectiu suficient com per tenir l'energia de cercar maneres de viure alternatives.

- Viure experiències de recolzament social, es a dir, ser considerat en ocasions com a persona central en una xarxa social , per rebre afecte i recolzament.
- Haver participat de processos socials per lluitar contra les injustícies, una millor distribució de bens i de la riquesa oferint així idees per pal·liar situacions de pobresa i patiment.
- Haver aprofitat els processos educatius que potenciïn el respecte dels drets de totes les persones , especialment dels nens i les nenes , així com el respecte a la natura.
- Haver participat en moviments socials amb altres nens i nenes en activitats que els varen permetre adquirir un compromís social, religiós o polític per aconseguir societats més justes , solidaries i sense violència.

FACTORS DE RESILIÈNCIA I DE PROTECCIÓ EN MALTRACTAMENT INFANTIL

Factors interns al nucli familiar.

- Tenir fills sans
- Suport de la parella.
- Afecció saludable amb els fills.
- Capacitats empàtiques.
- Absència de dèficits cognitius importants.
- Intel·ligència emocional.
- Absència de trastorns psiquiàtrics.
- Signes de depressió que milloren amb l'ajuda.
- Conjugalitat suficientment saludable.
- Absència de violència conjugal.
- Reconeixement de les dificultats parentals.
- Motivació per millorar.
- Acceptació i col·laboració amb els professionals.
- Seguretat econòmica.
- Fills desitjats i/o planificats per una parella.
- Estabilitat laboral

Factors externs al nucli familiar.

- La família extensa
- suport social formal i eficaç (ajudes per a l'habitatge, la salut, l'educació, problemes legals o econòmics).
- Pocs esdeveniments vitals estressants.
- Bones relacions entre iguals.
- Intervencions terapèutiques.
- Prosperitat econòmica.

Valors i creences.

- Normes culturals oposades a la violència.
- Promoció del sentit de la responsabilitat en la defensa dels infants.

Història familiar.

- Experiències d'afecció positives.
- Experiències escolars positives.
- Com a mínim una relació d'afecció estable a la infància.
- Antecedents de maltractament infantil amb consciència d'haver-los patit i amb el projecte de no tornar-los a fer amb els seus fills.
- Socialització suficientment saludable.
- Continuïtat en la transmissió familiar i/o sociocultural (models de criança sans).

Criteris educatius.

- Disponibilitat de temps.
- Actitud d'escolta i observació dels fills.
- Interpretació i resposta correcta de les demandes dels fills.
- Actuació mitjançant un sistema de normes i escala de valors.
- Actuació coherent i constant.

CONCEPTE DE BON TRACTE I COM PROMOURE'L

Les polítiques destinades a la promoció del benestar infantil així com els programes de protecció infantil són els recursos específics que la societat posa a disposició de les famílies per contribuir al bon tracte infantil.

Cal que es basi en el següent:

- Influenciar positivament el desenvolupament de les capacitats parentals (promocionant la seva adquisició i millora) .
- Recolzar a les famílies en la cobertura de les necessitats i els drets dels seus membres infantils.
- Cal implementar programes específics per avaluar les incompetències parentals , per tal de determinar la seva gravetat i les possibilitats de recuperació amb un programa adequat . Cal avaluar les necessitats especials dels nens/es afectats per aquestes incompetències , per proporcionar-los els recursos de protecció , educatius i terapèutics necessaris.

Un model de protecció infantil que tingui com a objectiu assegurar el benestar infantil a través de la promoció de dinàmiques de bon tracte, haurà de respondre a tres desafiaments:

1. Avaluar i aportar recursos terapèutics per generar canvis qualitius i quantitius en les competències de pares i mares per cuidar, protegir i educar els fills.

2. Satisfer les necessitats terapèutiques i educatives, singulars d'aquests nens i nenes , conseqüència de la incompetència dels pares i dels factors socioeconòmics i culturals que han afavorit els maltractaments.
3. Afavorir i protegir els recursos resilients dels nens, dels pares i també dels professionals de la infància , a través del foment de dinàmiques del bon tracte , a nivell institucional i social.

Proporcionar recursos als pares per tal que millorin les seves capacitats parentals, es al mateix temps facilitar els fills models més sans per la criança dels seus futurs fills.